

II. SCHEMAT ROZKŁADU MATERIAŁU

RENEZANS

Wstępnie o epoce

- 1.–2. Skąd „renesans” – 2 godziny
3. Wybitni humaniści renesansowi – 1 godzina
4. Sztuka renesansu – 1 godzina

Homo sum...

- 5.–6. Petrarca – plewca miłości – 2 godziny
- 7.–8. Boccaccio – mistrz noweli – 2 godziny

Renesansowy optymizm

- 9.–10. Mikołaj Rej – życie poczciwego ziemianina – 2 godziny
- 11.–15. Jan Kochanowski – *poeta doctus* – 5 godzin

W służbie ojczyźnie

- 16.–18. Patriotyczna i obywatelska troska mistrza z Czarnolasu – 3 godziny
- 19.–20. Profetyczny styl księdza Skargi – 2 godziny
21. Jak poprawić Rzeczpospolitą? – 1 godzina

22.–26. Od żaloby do buntu

– 5 godzin

Człowiek reżyserem czy marionetką?

27. Życie niczym fraszka – 1 godzina
- 28.–32. Szekspir – genialny znawca natury ludzkiej – 5 godzin

BAROK

Wstępnie o epoce

33. Barok – epoka oryginalna – 1 godzina
34. Pascal – genialny matematyk i filozof – 1 godzina

35.–36. Sztuka baroku

– 2 godziny

Barokowe kontrasty

- 37.–40. *Vanitas vanitatum et omnia vanitas* – 4 godziny
- 41.–44. Barokowe ogrody miłości – 4 godziny
- 45.–48. Moliere – mistrz komedii klasycznej – 4 godziny

Fenomen sarmatyzmu

- 49.–50. Fenomen sarmatyzmu – 2 godziny
- 51.–52. Wacław Potocki – oświecony Sarmata – 2 godziny
- 53.–56. Pisane na użytek własny – 4 godziny
- 57.–58. Kontynuacje i nawiązania – 2 godziny

OŚWIECENIE

Wstępnie o epoce

58. Nadejście oświecenia – 1 godzina

Wiek rozumu i myślicieli

59.–60. Dzieło filozofów oświecenia – 2 godziny

Jedna epoka – trzy style

61. Klasycyzm – 1 godzina

62. Rokoko – 1 godzina

63.–64. Sentymentalizm – 2 godziny

Krasicki – książę poetów

65. Ignacy Krasicki – 1 godzina

66.–68. W kręgu bajek – 3 godziny

69.–72. „Satyra prawdę mówi...” – 4 godziny

O miłości ojczyzny

73.–74. Liryka patriotyczna – 2 godziny

Scena teatralna

75. – 1 godzina

Z językiem za pan brat

76.–77. Zapozyczenia – 2 godziny

PROPOZYCJA PLANU WYNIKOWEGO

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
Skąd „renesans”?	2	<ul style="list-style-type: none"> – Pico della Mirandola, <i>Mowa o godności człowieka</i> – Jerzy Ziomek, <i>Literatura odrodzenia</i> (fragmenty) – Norman Davies, <i>Boże igrzysko</i> (fragment) 	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie i znaczenie nazwy epoki – geneza renesansu (krucjaty, odkrycia geograficzne, reformacja, wynalezienie druku) – czas trwania epoki (wydarzenia, które wpłynęły na narodziny renesansu) – Włochy jako kolebka renesansu – nowy ideał człowieka – humanizm – znaczenie wyrazów pokrewnych wywodzących się od łacińskiego słowa <i>humanus</i> – rola i znaczenie mecenatu kulturalnego – złoty wiek kultury polskiej (rozwój szkolnictwa i drukarń, ożywienie kulturalne) 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pochodzenie nazwy renesans – omawia zmiany, jakie nastąpiły w stosunku ludzi do starożytności, człowieka, świata – zna znaczenie kultury antycznej jako źródła inspiracji epoki – opisuje przyczyny i skutki odkryć geograficznych – definiuje reformację i humanizm – rozumie łacińską sentencję: <i>Homo sum et nihil humanum a me alienum esse puto</i> – wie, jakie znaczenie miał wynalazek druku – zna czas trwania epoki – zna fragmenty dzieła Mirandoli – charakteryzuje renesansowy wzorzec idealnego człowieka – definiuje mecenat – opisuje kulturę polską w XVI wieku: szkolnictwo, drukarnie, ożywienie kulturalne – rozpoznaje wyrazy pokrewne – stosuje poprawnie w swoich wypowiedziach słownictwo: humanizm, humanitaryzm itp. – rozumie znaczenie Włoch jako kolebki renesansu – czyta ze zrozumieniem tekst renesansowego filozofa – czyta ze zrozumieniem tekst współczesnego uczonego o kulturze renesansu – gromadzi i selekcjonuje informacje dotyczące wskazanej postaci renesansowej – przygotowuje w zespole prezentację o wskazanej postaci renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wydarzenia, które miały wpływ na powstanie renesansu – wie, czym były wyprawy krzyżowe i jakie przyniosły skutki – analizuje znaczenie krucjat, odkryć geograficznych i wynalezienia druku dla zmian w światopoglądzie epoki – zna działalność Martina Lutra – ocenia skutki reformacji – opisuje znaczenie kultury włoskiej dla rozwoju nowej epoki – porównuje stosunek średniowiecza i renesansu do starożytności, człowieka i świata – objaśnia związek wzorca idealnego człowieka renesansu z humanizmem – formułuje argumenty uzasadniające, że czas renesansu to złoty wiek kultury polskiej, czas ożywienia kulturalnego – określa skutki rozwoju szkolnictwa i drukarń w Polsce – ocenia światopogląd renesansowy, odwołując się do doświadczeń człowieka XXI wieku

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
				– samodzielnie ocenia wartości humanistyczne, takie jak: poszanowanie godności człowieka, wolność, tolerancja, sprawiedliwość	
Wybitni humaniści renesansowi	1	<ul style="list-style-type: none"> – Leonardo da Vinci: <i>Dama z łasiczką, Mona Lisa, Projekt maszyny latającej, Anatomia człowieka</i> – Michał Anioł: <i>Stworzenie Adama, Grobowiec Giuliano de' Medici, Noc, Studium nagiego mężczyzny</i> – Rafael Santi: <i>Złożenie do grobu, Szkoła ateńska, Zaślubiny Marii</i> – Erazm z Rotterdamu, <i>Miła wojna dla tych, co jej nie znają</i> (fragmenty) 	<ul style="list-style-type: none"> – nowy ideał człowieka renesansu na przykładzie biografii, działalności i osiągnięć wybranych artystów i uczonych (Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Rafael Santi, Erazm z Rotterdamu, Mikołaj Kopernik) – związek światopoglądu epoki z różnorodnością dorobku artystycznego i naukowego – wpływ renesansowych mecenasów na powstawanie dzieł oraz rozwój talentów i uzdolnień twórców – człowiek renesansu w wieku XVI i współcześnie 	<ul style="list-style-type: none"> – zna najwybitniejszych przedstawicieli kultury renesansowej i przedstawia na przykładach ich dorobek – opisuje wszechstronny rozwój i różnorodne uzdolnienia twórców – definiuje wyrażenie „człowiek renesansu” – stosuje je poprawnie w swoich wypowiedziach – porównuje ideał człowieka renesansu z działalnością i osiągnięciami wskazanych twórców i myślicieli – rozumie związek między światopoglądem epoki a wszechstronnym rozwojem twórców renesansu – czyta ze zrozumieniem krótki tekst filozoficzny 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia działalność wybranych artystów i uczonych renesansu, charakteryzuje ich dorobek – rozpoznaje dzieła wybranych artystów – definiuje i stosuje poprawnie pojęcie „irenizm” w swoich wypowiedziach – ocenia wpływ epoki na rozwój indywidualizmu jednostki w renesansie i współcześnie
Sztuka renesansu	1	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Studium ramion i dłoni</i> Leonarda da Vinci – Sandro Botticelli: <i>Narodziny Wenus</i> – Michał Anioł: <i>Pieta, Stworzenie Adama</i> – Rafael: <i>Złożenie do grobu, Kobieta z jednoróżcem, Autoportret</i> – kopia katedry Santa Maria del Fiore we Florencji 	<ul style="list-style-type: none"> – cele sztuki renesansowej – źródła i inspiracje sztuki w XVI wieku (zwłaszcza związki z antykiem) – cechy malarstwa, rzeźby i architektury w renesansie – Zamość jako idealne miasto renesansowe 	<ul style="list-style-type: none"> – zna cele sztuki renesansowej – wymienia przykłady renesansowych dzieł malarstwa, rzeźby, architektury – wymienia cechy renesansowej sztuki – rozpoznaje dzieła renesansowe, uzasadnia swoje zdanie – dostrzega pochwałę humanizmu, wiąże w wielkość człowieka i jego możliwości w sztuce renesansowej – wskazuje źródła inspiracji renesansowych twórców – ocenia samodzielnie sztukę XVI wieku 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje wpływ światopoglądu epoki na sztukę renesansu – porównuje dzieła renesansowe ze średniowiecznymi i starożytnymi – charakteryzuje, na przykładzie Zamościa, idealne miasto renesansowe – ocenia wpływ różnych tradycji kulturowych (np. antyk i chrześcijaństwo) na sztukę – porównuje tematykę dzieł i jej ujęcie na podstawie prac wybranych twórców renesansowych

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
		– ratusz na Rynku Wielkim w Zamościu, plan Zamościa			
Petrarka – piewca miłości	2	– Petrarka, <i>Sonet do Laury</i> (sonety: 90, 132, 134) – Sandro Botticelli, <i>Młoda kobieta</i>	– sylwetka Petrarki – geneza <i>Sonetów do Laury</i> – wybrane sonety Petrarki – erotyk, liryka miłosna – sonet i jego odmiany (sonet francuski i włoski) – sonet w polskiej poezji – antyteza – paradoks – wpływ tłumaczenia na formę i wymowę utworu – petrarkizm	– omawia działalność Petrarki – zna wybrane <i>Sonet do Laury</i> – analizuje i interpretuje wybrane <i>Sonet do Laury</i> , a zwłaszcza charakteryzuje podmiot liryczny, jego uczucia i emocje, sposób przeżywania miłości oraz adresata – opisuje wykreowany portret ukochanej – ocenia postawę podmiotu lirycznego – wie, czym charakteryzuje się sonet – definiuje erotyk i literaturę miłosną – definiuje paradoks i antytezę, rozpoznaje je w tekście poetyckim – stosuje poprawnie pojęcia: erotyk, liryka miłosna, paradoks, antyteza, sonet – odróżnia wykreowany obraz miłości od uczucia prawdziwego – rozpoznaje sonet wśród innych gatunków poetyckich	– charakteryzuje obraz miłości zawarty w <i>Sonetach do Laury</i> – porównuje różne tłumaczenia tego samego sonetu – rozpoznaje i omawia wpływ Petrarki w liryce miłosnej epok późniejszych – definiuje i stosuje poprawnie pojęcie petrarkizmu – objaśnia funkcję różnych środków artystycznego wyrazu, w tym antytez i paradoksów – określa, jakie miejsce zajmuje miłość w renesansowej koncepcji człowieka – porównuje miłość bohatera utworów Petrarki ze współczesnym obrazem miłości zawartym na przykład w filmach
Boccaccio – mistrz noweli	2	– Boccaccio, <i>Okrutny mąż</i>	– Boccaccio – twórca noweli klasycznej – zasady konstrukcyjne noweli, „teoria sokoła” – kompozycja <i>Dekameronu</i> , geneza tytułu zbioru – wybrana nowela, na przykład <i>Okrutny mąż</i> – archaizm	– zna postać Boccaccia – zna treść wybranej noweli Boccaccia – charakteryzuje bohaterów noweli, ocenia ich motywy postępowania – analizuje, jakie prawdy o człowieku odsłania omawiana nowela – stosuje poprawnie terminy: punkt kulminacyjny, centralny motyw, „teoria sokoła”, pointa – definiuje nowelę – wymienia typowe cechy noweli w omawianym utworze – definiuje pojęcie „archaizm” – zastępuje wyrażenia archaiczne obecne w tłumaczeniu ich współczesnymi odpowiednikami	– opisuje kompozycję <i>Dekameronu</i> – wie, skąd pochodzi tytuł zbioru – porównuje sposób przedstawienia bohatera w utworach średniowiecznych i renesansowych – objaśnia wpływ na tematykę utworu i sposób przedstawienia bohaterów renesansowego hasła „Człowiekiem jestem...” – porównuje i ocenia funkcje literatury średniowiecznej (funkcja parenetyczna) i literatury renesansowej (literatura zawiera prawdę o człowieku, nawet tę bolesną)

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
Mikołaj Rej – życie pocziwego ziemianina	2	<ul style="list-style-type: none"> – Mikołaj Rej: <i>Żywot człowieka pocziwego</i> (fragmenty), <i>Co niedźwiedzią skórę szacowali</i>, <i>Co się nie chciał spowiedać, iż się żona spowieda</i>, <i>Baba, co się w pasyją płakała</i> – Pieter Bruegel (Starszy), <i>Sianokosy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – renesansowe postrzeganie świata i roli człowieka – optymizm renesansowy – Mikołaj Rej – ojciec polskiej literatury (życie i twórczość) – <i>Żywot człowieka pocziwego</i> sumą doświadczeń szlachcica ziemianina – wzorzec człowieka pocziwego według Reja – styl pisarski Mikołaja Reja – renesansowy wizerunek świata i człowieka w malarstwie – <i>Figliki</i> przykładem renesansowego humoru – epigramat – fraszka 	<ul style="list-style-type: none"> – zna dorobek Mikołaja Reja i miejsce jego twórczości w polskiej literaturze – czyta ze zrozumieniem tekst renesansowy, wykorzystując przypisy – omawia wskazane fragmenty <i>Żywota człowieka pocziwego</i> – wie, jak renesansowy człowiek postrzegał świat i swoje w nim miejsce – przedstawia na przykładach życie szlachcica ziemianina w harmonii z naturą i jej prawami – charakteryzuje model życia zawarty w utworze – formułuje argumenty potwierdzające obecność w utworze renesansowego optymizmu – stosuje poprawnie termin: literatura parenetyczna – objaśnia wizerunek świata i życia człowieka zaprezentowany w utworze literackim i dziele malarskim 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje relacje między narratorem a odbiorcą w utworze Reja – porównuje poglądy ludzi średniowiecza i renesansu na życie doczesne, wykorzystując poznane utwory – wymienia cechy stylu Mikołaja Reja – charakteryzuje styl Mikołaja Reja na konkretnym przykładzie – analizuje zastosowane środki językowe – określa ich typ i funkcję – opisuje źródła renesansowego optymizmu – ocenia renesansowy optymizm z perspektywy współczesnego człowieka, doświadczeń XX i początków XXI wieku
Jan Kochanowski – poeta doctus	5	<ul style="list-style-type: none"> – wybrane pieśni Jana Kochanowskiego (Pieśń XXV: <i>Czego chcesz od nas, Panie</i>, <i>Pieśń świętojańska o Sobótce</i>, <i>Pieśń IX: Nie porzucaj nadzieje</i>, <i>Pieśń II: Serce roście</i>, <i>Pieśń XXIV: Niezwykłym i nie le-da...</i>) – Joos de Momper i Jan Bruegel, <i>Krajobraz – alegoria wiosny</i> – Pieter Bruegel (Starszy), <i>Mysliwi na śniegu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Jan Kochanowski – renesansowy poeta doctus – wybrane pieśni Jana Kochanowskiego – hymn – pieśń – renesansowa sława poetycka – sielanka – styl klasyczny – przerzutnia – horacjanizm – parafraza 	<ul style="list-style-type: none"> – zna najważniejsze fakty z biografii Jana Kochanowskiego – zna dorobek poety i miejsce jego twórczości w polskiej literaturze – wie, dlaczego Jana Kochanowskiego określono mianem <i>poeta doctus</i> – zna wybrane pieśni Jana Kochanowskiego, analizuje je – charakteryzuje podmiot liryczny pieśni Kochanowskiego – zna świat wartości obecny w omawianych utworach – dostrzega wpływ starożytnych filozofii na pieśni Jana Kochanowskiego – charakteryzuje i ocenia postawy i wartości typowe dla omawianych pieśni – omawia renesansową receptę na do- 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wpływ starożytnych filozofii na pieśni Jana Kochanowskiego – przedstawia na przykładach wpływ starożytnych filozofii na twórczość Jana Kochanowskiego – omawia renesansową koncepcję sławy poetyckiej – porównuje pieśni Jana Kochanowskiego z poznanymi pieśniami Horacego – rozumie istotę parafrazy poetyckiej – definiuje styl klasyczny i horacjanizm, rozpoznaje je w utworach – stosuje poprawnie terminy: styl klasyczny, horacjanizm – określa funkcje przerzutni w utworze – udowadnia polskość i europejskość twórczości Jana Kochanowskiego

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
				<p>bre życie w wybranych pieśniach</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje hymn, sielankę, pieśń i wymienia ich cechy – wie, czym jest przerzutnia i parafraza; kierując się wskazówkami i poleceniami pomocniczymi, podejmuje próbę samodzielnej analizy renesansowego tekstu poetyckiego – wskazuje w pieśni przerzutnie 	
Patriotyczna i obywatelska troska mistrza z Czarnolasu	3	<p>– Jan Kochanowski: Pieśń V (<i>Pieśń o spustoszeniu Podola</i>), Pieśń XIV (<i>Wy, którzy pospolitą...</i>), Pieśń XIX (<i>Pieśń o dobrej sławie</i>)</p>	<p>– utwory Jana Kochanowskiego o tematyce patriotycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – retoryka – kompozycja mowy – rodzaje mów – figury retoryczne – wiersz sylabiczny 	<p>– zna i analizuje utwory Jana Kochanowskiego o tematyce patriotycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę podmiotu lirycznego – charakteryzuje polskie społeczeństwo, idealnego władcę i patriotę na podstawie wskazanych pieśni – formułuje argumenty wynikające z utworów – określa skutki braku postawy patriotycznej – rozpoznaje funkcje językowe realizowane w utworach – opisuje kompozycję mowy – wskazuje w Pieśni V elementy mowy – wymienia figury retoryczne – rozpoznaje figury retoryczne w pieśniach Jana Kochanowskiego – definiuje wiersz sylabiczny – rozpoznaje wiersz sylabiczny wśród innych systemów wersyfikacyjnych – stosuje poprawnie pojęcia: retoryka, figury retoryczne, wiersz sylabiczny – odróżnia patriotyzm od nacjonalizmu i szowinizmu 	<p>– omawia związek tematyki patriotycznej z wydarzeniami historycznymi</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zadania retoryki – wymienia rodzaje mów – określa funkcję elementów mowy w Pieśni V – określa funkcję figur retorycznych w utworach

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
Profetyczny styl księdza Skargi	2	<ul style="list-style-type: none"> – Jan Matejko, <i>Kazanie Skargi</i> – Piotr Skarga, <i>Kazania sejmowe</i> (szczególnie <i>kazanie O miłości ku ojczyźnie</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> – sylwetka Piotra Skargi – kazanie – wybrany fragment kazań Piotra Skargi – topos ojczyzny-okrętu – styl Piotra Skargi – stylizacja językowa – stylizacja biblijna 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem tekst renesansowy – omawia tematykę kazania <i>O miłości ku ojczyźnie</i> – rozumie cel kazania <i>O miłości ku ojczyźnie</i> – ocenia poglądy Piotra Skargi dotyczące zjawisk zagrażających bezpieczeństwu państwa – hierarchizuje wskazane przez pisarza „choroby zagrażające ojczyźnie” – wymienia cechy charakterystyczne kazania – zna najważniejsze figury retoryczne – wskazuje zastosowane figury retoryczne – opisuje obraz Jana Matejki <i>Kazanie Skargi</i> – definiuje stylizację językową – objaśnia topos ojczyzny-okrętu – stosuje poprawnie pojęcia: stylizacja, kazanie – ocenia postępowanie współczesnych obywateli Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – zna dorobek Piotra Skargi ze szczególnym uwzględnieniem genezy <i>Kazań sejmowych</i> – wymienia cechy stylu Skargi i stylizacji biblijnej – przedstawia na przykładach sposoby uzasadniania przez pisarza konieczności miłości ku ojczyźnie – określa funkcję figur retorycznych – rozpoznaje stylizację biblijną w <i>Kazaniach sejmowych</i> oraz we fragmentach innych utworów – poprawnie stosuje pojęcie stylizacji biblijnej – analizuje obraz Jana Matejki <i>Kazanie Skargi</i>
Jak poprawić Rzeczpospolitą?	1	<ul style="list-style-type: none"> – Andrzej Frycz Modrzewski, <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i> (fragmenty) – Thomas Morus, <i>Utopia</i> (fragmenty) – Quentin Massys, <i>Lichwiarz i jego żona</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – obywatelska troska renesansowych twórców – sylwetka Andrzeja Frycza Modrzewskiego – wybrane fragmenty dzieła <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i> Andrzeja Frycza Modrzewskiego – utopia – literatura publicystyczna 	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem tekst renesansowy – omawia treść wskazanych fragmentów utworu Modrzewskiego – rozumie główną ideę tekstu Modrzewskiego – wymienia zarzuty pisarza wobec istniejącego stanu państwa – formułuje postulaty reform, których domaga się Modrzewski – opisuje idealny model państwa stworzony przez pisarza – ocenia poglądy autora dotyczące reform w państwie 	<ul style="list-style-type: none"> – zna działalność i dorobek Andrzeja Frycza Modrzewskiego – objaśnia argumenty przytaczane przez pisarza w utworze <i>O poprawie</i>... – charakteryzuje autora tekstu na podstawie jego poglądów – uzasadnia, na czym polegało nowatorstwo poglądów Modrzewskiego i dlaczego darzono go uznaniem w renesansowej Europie – zna fragmenty <i>Utopii</i> Thomasa Morusa

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
				<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje literaturę publicystyczną – wie, czym zajmuje się publicystyka – stosuje poprawnie pojęcie <i>reforma</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje fragmenty <i>Utopii</i> Thomasa Morusa – definiuje pojęcie <i>utopia</i>
Od żałoby do buntu	5	<ul style="list-style-type: none"> – Trena Jana Kochanowskiego (wybór) – Pompeo Batoni, <i>Czas nakazujący Starości zniszczyć Piękno</i> – Joachim Patinir, <i>Charon przepływający Styks</i> – Tycjan, <i>Trzy stadia życia człowieka</i> – Aleksander Gierzyński, <i>Trumna chłopska</i> – Andrzej Wajda, <i>O obrazie „Trumna chłopska”</i> – Władysław Broniewski, <i>W zachwycie i grozie</i> – Bolesław Leśmian, <i>Urzuła Kochanowska</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – geneza <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego – wybrane trena Jana Kochanowskiego – tren – kompozycja trenu antycznego – kompozycja <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego – kryzys renesansowego światopoglądu – topos <i>ubi sunt</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zna genezę <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego – omawia tematykę poznanych <i>Trenów</i> – analizuje omawiane trena – charakteryzuje podmiot liryczny i bohaterkę <i>Trenów</i> – nazywa stany emocjonalne pogrążonego w bólu ojca – ocenia zaprezentowaną w <i>Trenach</i> postawę wobec cierpienia – wie, na czym polegał kryzys renesansowego światopoglądu w <i>Trenach</i> Jana Kochanowskiego – przedstawia na przykładach zanegowane w <i>Trenach</i> przez autora wartości i postawy światopoglądowe – definiuje tren – definiuje topos <i>ubi sunt</i> – objaśnia funkcjonowanie w <i>Trenie X</i> toposu <i>ubi sunt</i> – rozpoznaje dominujące w poszczególnych <i>trenach</i> środki stylistyczne – stosuje poprawnie pojęcia: tren, topos <i>ubi sunt</i> – analizuje kompozycję dzieła malarskiego oraz jego kolorystykę – określa, w jaki sposób wyrażone zostały przez malarza emocje postaci – kierując się wskazówkami i poleceniami pomocniczymi, podejmuje próbę samodzielnej analizy porównawczej tekstu renesansowego i dwudziestowiecznego 	<ul style="list-style-type: none"> – określa skutki wpływu doświadczeń na filozofię życiową – określa skutki kryzysu światopoglądowego – rozumie ewolucję światopoglądu poety – formułuje argumenty uzasadniające powrót poety do renesansowych wartości w <i>Trenie XIX</i> – opisuje kompozycję <i>trenów</i> antycznych i <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego, dokonuje porównanie, wskazuje podobieństwa układu – określa funkcję dominujących w poszczególnych <i>trenach</i> środków stylistycznych – zna utwory, w których widoczne są nawiązania do <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego – porównuje sposób wyrażania emocji w tekście literackim i dziele malarskim

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
Życie niczym fraszka	1	– fraszki Jana Kochanowskiego: <i>O mądrości</i> , <i>O żywocie ludzkim</i> , <i>Człowiek boże igrzysko</i> , <i>Na swoje księgi</i> , <i>Na łakome</i> , <i>Za pijanicami</i> , <i>Na nabożną</i> , <i>Na młodość</i> , <i>Z Anakreonta</i>	– późnorenesansowy sceptycyzm – topos <i>theatrum mundi</i> – fraszka – wybrane fraszki Jana Kochanowskiego	– zna i analizuje wskazane fraszki Jana Kochanowskiego – objaśnia tytuły fraszek – rozpoznaje postawę podmiotu lirycznego wobec wartości szczególnie cenionych przez ludzi (<i>O żywocie ludzkim</i>) i możliwości ludzkiego poznania (<i>O mądrości</i>) – opisuje topos <i>theatrum mundi</i> – wyjaśnia, dlaczego człowiek został nazwany „bożym igrzyskiem” – wymienia cechy fraszki – na podstawie fraszki <i>Na swoje księgi</i> formułuje program literacki Kochanowskiego – wyjaśnia na czym polega żartobliwy charakter fraszek	– charakteryzuje koncepcję losu człowieka zawartą we fraszkach – omawia późnorenesansowy sceptycyzm – określa funkcję toposu świata-teatru we fraszce <i>O żywocie ludzkim</i> – określa wpływ późnorenesansowego sceptycyzmu na koncepcję świata i człowieka, relacje między człowiekiem a Bogiem – formułuje argumenty uzasadniające wyrażoną opinię dotyczącą relacji między Bogiem a człowiekiem zaprezentowanych we fraszkach i w pieśniach – ocenia, czy postawa podmiotu lirycznego fraszek bliższa jest tej w <i>Trenach</i> , czy w <i>Pieśniach</i> – porównuje koncepcję Boga zawartą we fraszkach z wyobrażeniami Stwórcy w innych utworach Jana Kochanowskiego – wskazuje epikurejski stosunek podmiotu lirycznego do życia obecny we fraszkach – interpretuje nawiązania do antyku we fraszce <i>Z Anakreonta</i>
Szekspir – genialny znawca natury ludzkiej	5	– William Szekspir, <i>Makbet</i> – teatr <i>The Globe</i> – Stanisław Barańczak, <i>Appendix</i> – Przemysław Mroczkowski, <i>Komedia angielska w epoce odrodzenia</i> (fragment o teatrze elżbietańskim) – Juliusz Słowacki, <i>Ballady</i> (fragmety)	– sylwetka Williama Szekspira – teatr elżbietański – geneza <i>Makbeta</i> – <i>Makbet</i> Williama Szekspira – dramat szekspirowski – perswazja – środki perswazji – współczesne inscenizacje dramatów Szekspira	– zna dorobek Szekspira i miejsce jego twórczości w literaturze – zna treść <i>Makbeta</i> – analizuje dramat Szekspira – charakteryzuje bohaterów – określa motywy ich postępowania – rozpoznaje i nazywa wartości cenione przez bohaterów – ocenia postępowanie bohaterów, ich wybory – rozumie i opisuje rolę Lady Makbet	– zna <i>Appendix</i> Stanisława Barańczaka – omawia genezę <i>Makbeta</i> – opisuje teatr za czasów Szekspira – analizuje wizję świata i człowieka wyłaniającą się z utworu – objaśnia Szekspirowską koncepcję natury ludzkiej – objaśnia funkcję świata nadprzyrodzonego w utworze – porównuje dramat szekspirowski z dramatem antycznym (szczególnie

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
		– Jan Lechoń, <i>Do Szekspira</i>	– uniwersalizm i ponadczasowość dramatu Szekspira	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy dramatu szekspirowskiego – definiuje perswazję – wymienia środki perswazji – rozpoznaje charakter perswazyjny wskazanych scen – wskazuje w tekście środki perswazji – przedstawia na przykładach cechy dramatu szekspirowskiego – czyta ze zrozumieniem tekst popularnonaukowy dotyczący teatru elżbietańskiego – zna przykładowe utwory, w których obecne są nawiązania do twórczości Szekspira – ocenia współczesne koncepcje inscenizacji <i>Makbeta</i> 	<ul style="list-style-type: none"> kreację bohaterów, ich wpływ na własne życie) – uzasadnia uniwersalizm i ponadczasowość dramatu – określa funkcję nawiązań do twórczości Szekspira w literaturze polskiej
Barok – epoka oryginalna	1	<ul style="list-style-type: none"> – Czesław Hernas, <i>Literatura baroku</i> (fragment) – Antonio de Pereda, <i>Sen szlachecki</i> – Diego Velázquez, <i>Panny dworskie</i> – Bartolomé Estéban Murillo, <i>Św. Róża z Viterbo</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie i znaczenie nazwy epoki – czas trwania epoki – fazy rozwoju baroku – geneza epoki (wydarzenia, które wpłynęły na narodziny baroku) – kontrreformacja – działalność Towarzystwa Jezusowego – barokowa koncepcja świata i człowieka – gongoryzm 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pochodzenie nazwy epoki – omawia wydarzenia, które miały wpływ na powstanie baroku – zna czas trwania epoki – wie, czym wyróżniała się barokowa koncepcja świata i człowieka – definiuje kontrreformację – stosuje poprawnie pojęcie „kontrreformacja” – wskazuje skutki kontrreformacji – czyta ze zrozumieniem tekst historyka literatury o epoce 	<ul style="list-style-type: none"> – zna czas trwania wewnętrznych faz epoki – analizuje znaczenie kryzysu religijnego, soboru w Trydencie i działalności jezuitów dla zmian w światopoglądzie epoki – opisuje działalność Towarzystwa Jezusowego – rozumie przyczyny ukształtowania się odmiennych postaw ludzi baroku wobec życia – ocenia skutki kontrreformacji – porównuje stosunek baroku i renesansu do człowieka i świata – ocenia światopogląd barokowy, odwołując się do doświadczeń człowieka XXI wieku, ma świadomość związków religii, kultury i światopoglądu itp. – rozumie pojęcie gongoryzmu

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
Pascal – genialny matematyk i filozof	1	– <i>Myśli</i> Pascala (fragmenty)	– sylwetka Blaise’a Pascala – koncepcja człowieka według Pascala	– zna fragmenty <i>Myśli</i> Pascala – czyta ze zrozumieniem tekst filozoficzny – charakteryzuje obraz człowieka – opisuje koncepcję człowieka i świata zawartą w <i>Myślach</i> Pascala	– omawia dorobek Pascala – analizuje samodzielnie tekst filozoficzny – porównuje poglądy Pascala z poglądami myślicieli renesansu – ocenia poglądy barokowego filozofa, przywołując zasadne argumenty
Sztuka baroku	2	– Caravaggio, <i>Ecce Homo</i> – Rembrandt, <i>Tusza wołowa w rzeźni</i> – Peter Paul Rubens: <i>Samson i Dalila</i> , <i>Obfitość</i> – Giuseppe Arcimboldo, <i>Lato</i> – Gianlorenzo Bernini: <i>Fontanna Czterech Rzek</i> (fragment), <i>Ekstaza św. Teresy</i> , <i>Dawid</i> – wnętrze kościoła Il Gesù – Maria Rzepińska, <i>Siedem wieków malarstwa europejskiego</i> (fragment o malarstwie barokowym)	– cele sztuki barokowej – źródła i inspiracje sztuki barokowej – charakterystyczne cechy dzieł barokowych (religijność, teatralizacja, iluzyjność, dysharmonia, ekspresja) – malarstwo XVII wieku – rzeźba barokowa – architektura XVII wieku	– zna cele sztuki barokowej – zna najwybitniejszych twórców sztuki baroku i ich dzieła – wymienia cechy charakterystyczne dzieł barokowych – rozpoznaje dzieła barokowe, swoje zdanie uzasadnia – charakteryzuje – na konkretnych przykładach – malarstwo, rzeźbę i architekturę barokową – czyta ze zrozumieniem tekst historyka sztuki dotyczący sztuki baroku – gromadzi i selekcjonuje wiadomości dotyczące barokowych twórców i ich dorobku – przygotowuje w zespole projekt dotyczący twórcy barokowego – rozumie, że piękno to wartość względna – ocenia samodzielnie sztukę XVII wieku	– omawia źródła i inspiracje sztuki barokowej – rozumie i analizuje wpływ światopoglądu epoki na sztukę baroku – określa wpływ odkryć naukowych na sposób przedstawiania człowieka i świata w sztuce baroku – porównuje sztukę barokową ze sztuką renesansu i średniowiecza – ma świadomość związków sztuki z czynnikami pozaartystycznymi

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
<i>Vanitas vanitatum et omnia vanitas</i>	4	<ul style="list-style-type: none"> – Philippe de Champaigne, <i>Vanitas</i> – Mikołaj Sep-Szarzyński: Sonet IV, Sonet V – Georges de La Tour, <i>Maria Magdalena pokutująca</i> – Tycjan, <i>Miłość ziemską i niebiańską</i> – Daniel Naborowski: <i>Marność, Krótkość żywota, Na toż, Cnota grunt wszystkiemu</i> – Józef Baka, <i>Uwaga o wieczności</i> – <i>Taniec śmierci</i> – anonimowy obraz z kościoła oo. Bernardynów z Krakowa – Nicolas Poussin, <i>Et In Arkadia Ego</i> – El Greco, <i>Pogrzeb Hrabiego Orgaza</i> – Julian Tuwim, <i>Życie moje</i> – Gustav Klimt, <i>Śmierć i życie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Mikołaj Sep-Szarzyński <ul style="list-style-type: none"> – poeta przełomu wieków – wybrane sonety Mikołaja Sępa-Szarzyńskiego – peryfraza – inwersja składniowa – motyw <i>vanitas</i> – wiersze Daniela Naborowskiego – motyw przemijania w malarstwie – wiersz Józefa Baki – motyw <i>vanitas</i> w literaturze i sztuce epok późniejszych – rymy częstochowskie 	<ul style="list-style-type: none"> – zna i analizuje wybrane sonety Mikołaja Sępa-Szarzyńskiego – charakteryzuje podmiot i adresata omawianych sonetów – określa relacje między podmiotem i adresatem w omawianych sonetach – przedstawia na przykładach przeciwników, wobec których został postawiony człowiek (Sonet IV) – charakteryzuje obraz człowieka i świata wyłaniający się z sonetów – omawia dylematy człowieka rozdartego pomiędzy duchowością a materialnością oraz zagubienie bohatera sonetów Sępa-Szarzyńskiego – wyjaśnia na podstawie Sonetu IV, jaką rolę w życiu człowieka odgrywa Bóg – definiuje peryfrazę i inwersję składniową – rozpoznaje peryfrazy – wskazuje inwersję składniową – wymienia cechy sonetu – formułuje argumenty uzasadniające, że analizowany utwór jest sonetem – rozpoznaje poezję religijną – zna treść poznanych utworów – wyjaśnia pochodzenie motywu <i>vanitas</i> – rozumie barokową koncepcję życia – analizuje i interpretuje wiersze Daniela Naborowskiego – analizuje dzieła malarskie, wykorzystując wskazówki – rozpoznaje barokowe środki stylistyczne – rozpoznaje motyw <i>vanitas</i> w sztuce epok późniejszych – analizuje i interpretuje utwory nawiązujące do motywu <i>vanitas</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – określa funkcję swoistej konstrukcji podmiotu lirycznego (my – ja) w Sonecie IV – przywołuje właściwe konteksty filozoficzne – objaśnia poetyckie peryfrazy – określa funkcję zastosowanych środków językowych w kreowaniu obrazu świata i człowieka – dostrzega związek między wybranym gatunkiem utworu a charakterem wypowiedzi – porównuje wyłaniający się z sonetów obraz człowieka i świata z wizerunkiem tegoż w <i>Pieśniach</i> Jana Kochanowskiego – gromadzi i selekcjonuje cechy poezji Sępa-Szarzyńskiego, które łączą ją z twórczością renesansową i te, które różnią – opisuje związek motywu <i>vanitas</i> z barokową koncepcją życia – analizuje i interpretuje wiersze Józefa Baki – określa funkcje użytych środków stylistycznych – porównuje sposoby ukazania tego samego motywu w dziełach z różnych dziedzin sztuki – omawia związek motywu przemijania ze średniowieczną koncepcją życia oraz filozofią Pascala – samodzielnie analizuje dzieła malarskie

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
Barokowe ogrody miłości	4	<ul style="list-style-type: none"> – Jan Andrzej Morsztyn: <i>Do tejsze, Raki, Niestatek, Do trupa, Cuda miłości</i> – Daniel Naborowski: <i>Łowy, Do tejsze, Na oczy królowny angielskiej</i> – Anna Niewolak-Krzywda, <i>O barokowym konceptcie</i> (fragmenty) – Rogier van der Weyden, <i>Święta Katarzyna</i> – Rafael, <i>Trzy Gracje</i> – Rubens: <i>Ogród miłości, Trzy Gracje</i> – Caravaggio, <i>Miłość triumfująca</i> – Jan Vermeer van Delft, <i>Dziewczyna z perłą</i> – Nicolas Poussin, <i>Wenus oplakująca Adonisa</i> – Wisława Szymborska, <i>Kobiety Rubensa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – sylwetka Jana Andrzeja Morsztyna – polskiego marinisty – wybrane wiersze Jana Andrzeja Morsztyna – barok dworski – marinizm – barokowe środki stylistyczne: hiperbola, koncept, kontrast, anafora, inwersja składniowa, gradacja, sumacja – sylwetka Daniela Naborowskiego – wybrane wiersze Daniela Naborowskiego – kanony piękna w różnych epokach – sylwetka Wisławy Szymborskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – zna przedstawicieli polskiego nurtu dworskiego – wymienia cechy baroku dworskiego i marinizmu – zna treść analizowanych tekstów Morsztyna i Naborowskiego – formułuje hipotezy interpretacyjne dotyczące tematyki omawianych wierszy barokowych – charakteryzuje podmiot liryczny i adresata – określa relacje między nimi – nazywa uczucia ujawniane w wierszach – charakteryzuje obraz kobiet i miłości wyłaniający się z wierszy barokowych – ocenia podstawowy cel poezji marinistycznej: zadziwienie czytelnika – czyta ze zrozumieniem tekst badacza literatury dotyczący barokowego konceptu – definiuje pojęcia: hiperbola, koncept, kontrast, anafora, inwersja składniowa, gradacja, sumacja – rozpoznaje w wierszach: hiperbolę, koncept, kontrast, anaforę, inwersję składniową, gradację, sumację – rozpoznaje sonet, wskazuje jego cechy w utworze – analizuje barokowy obraz przedstawiający kobiety, uwzględniając pytania pomocnicze – opisuje kanony piękna w różnych epokach – charakteryzuje współczesne kanony piękna 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje barok dworski – rozpoznaje utwory należące do baroku dworskiego – wie, jaki był wpływ poezji marinistycznej na polską poezję dworską – analizuje kompozycję wierszy barokowych – określa funkcję barokowych środków stylistycznych w utworze – formułuje argumenty potwierdzające, że poezja Morsztyna jest jednocześnie zmysłowa i intelektualna – przedstawia na przykładach podobieństwa między wierszami Morsztyna i Naborowskiego – wskazuje różnice między wierszami renesansowymi i barokowymi – zna współczesne nawiązania do baroku – analizuje współczesny wiersz nawiązujący do baroku

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
Molier – mistrz komedii klasycznej	4	<ul style="list-style-type: none"> – Molier, <i>Świętoszek</i> – Jean Antoine Watteau: <i>Włoscy komedianci, Aktorzy Comédie Française</i> – rycina <i>Comédie Française</i> w Paryżu – Tadeusz Boy-Żeleński o artyzmie <i>Świętoszka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – biografia Moliera – <i>Świętoszek</i> Moliera – teatr w baroku – komedia – komizm – rodzaje komizmu (komizm sytuacji, języka, postaci) 	<ul style="list-style-type: none"> – zna treść <i>Świętoszka</i> – wyjaśnia znaczenie pojęcia „komizm” – omawia różne rodzaje komizmu – charakteryzuje komedię jako gatunek literacki – przedstawia na przykładach różne rodzaje komizmu – streszcza <i>Świętoszka</i> – analizuje komedię Moliera – charakteryzuje bohaterów komedii – określa motywy postępowania bohaterów – rozpoznaje i nazywa wartości cenione przez bohaterów – rozumie i opisuje zjawisko ośmieszane w utworze Moliera – definiuje pojęcia: obłuda i hipokryzja – czyta ze zrozumieniem współczesny tekst dotyczący dramatu Moliera – rozróżnia znaczenie słów: świętoszek, święty, świątobliwy; stosuje je we właściwym znaczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje teatr barokowy – stosuje poprawnie pojęcia: obłuda, hipokryzja – dostrzega artyzm <i>Świętoszka</i>
Fenomen sarmatyzmu	2	<ul style="list-style-type: none"> – Maria Bogucka, <i>Starpolskie obyczaje w XVI–XVII wieku</i> (fragment o strojach szlacheckich) – portret Janusza Radziwiłła – fragment artykułu Władysława Wróblewskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – zjawisko sarmatyzmu – cechy szlachcica Sarmaty – obyczajowość polskiej szlachty, na przykład stroje szlacheckie, ceremonie pogrzebowe, portrety trumienne 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zjawisko sarmatyzmu – wskazuje zjawiska charakterystyczne dla kultury polskiej szlachty żyjącej w XVII wieku – charakteryzuje szlachcica Sarmatę oraz szlacheckie obyczaje – odróżnia zalety szlachty od jej wad – opisuje strój szlachecki oraz szlachecką ceremonię pogrzebową – rozpoznaje portret trumienne 	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia etymologię słów: Sarmata, sarmatyzm, sarmacki – określa, jakie zmiany zaszyły w sposobie pojmowania szlacheckich wartości – syntetyzuje wiedzę z różnych źródeł – przetwarza informacje, formułuje wnioski – ma świadomość ewolucji wizerunku Sarmaty

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
		<i>Iście sarmacki pogrzeb</i> z „Gazety Wyborczej”		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia genezę portretów trumien-nych – określa ich cechy charakterystyczne – analizuje współczesne teksty poświę-cone obyczajowości sarmackiej, na przykład strojom szlacheckim oraz ceremonii pogrzebowej – analizuje dzieła malarskie – wskazuje cechy charakterystyczne dla ubioru szlachcica 	<ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w dyskusji na temat kul-tury szlacheckiej, którą potrafi oce-nić, uzasadnia swoje sądy
Wacław Potocki – oświecony Sarmata	2	– Wacław Potocki: <i>Nierzą-dem Polska stoi, Zbytki polskie, Transakcja wojny chocimskiej</i> (frag-ment)	<ul style="list-style-type: none"> – biografia Wacława Po-tockiego – nurt ziemiański w litera-turze baroku – wiersze Wacława Potoc-kiego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia biografię poety – zna treść wierszy Wacława Potockiego – definiuje pojęcie „nurt ziemiański” – analizuje i interpretuje wiersze Wacła-wa Potockiego – charakteryzuje postawę polskiej szlach-ty opisaną w wierszach Potockiego 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w wierszach Potockiego cechy charakterystyczne dla nurtu ziemiańskiego – charakteryzuje stosunek Potockiego do sarmatyzmu
Pisane na użytek własny	4	<ul style="list-style-type: none"> – Jan Chryzostom Pasek, <i>Pamiętniki</i> – Czesław Hernas, <i>Litera-tura baroku</i> (fragmenty) – Juliusz Kossak, <i>Morsztyn pod Chocimiem</i> – <i>Listy do Marysienki</i> Ja-na III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – biografia Jana Chryzo-stoma Paska – fragmenty <i>Pamiętników</i> Paska – współczesny tekst doty-czący barokowej sztuki pamiętnikarskiej – styl barokowej prozy – sztuka epistolarna – listy Jana III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – zna treść <i>Pamiętników</i> (fragmenty) Ja-na Chryzostoma Paska – przedstawia problematykę utworu Pa-ska; omawia biografię twórcy – analizuje i interpretuje fragmenty dzie-ła Jana Chryzostoma Paska – charakteryzuje szlachcica Sarmatę – analizuje tekst współczesny dotyczący barokowych pamiętników – zna treść wybranych listów Jana III So-bieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje cechy charakterystyczne stylu Jana Chryzostoma Paska – wymienia cechy charakterystyczne dla barokowego pamiętnikarstwa – rozpoznaje cechy stylu barokowego – porównuje wizerunek królowej Ma-rysienki przedstawiony przez mala-rza i wyłaniający się z listu króla

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
Kontynuacje i nawiązania	2	<ul style="list-style-type: none"> – Ascetoholix, <i>Sarmaci</i> – Jacek Kaczmarski, <i>Rokosz</i> – Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i> – Józef Brandt, <i>Utarczka z pojazdem szwedzkim</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – kontynuacje i nawiązania do tradycji sarmackich w sztuce epok późniejszych 	<ul style="list-style-type: none"> – zna treść utworów późniejszych epok nawiązujących do tradycji sarmackich – definiuje pojęcie: epistolografia, rokosz – analizuje listy Jana III Sobieskiego – rozpoznaje nawiązania do sarmackiej kultury szlacheckiej we współczesnych tekstach kultury – charakteryzuje portret Sarmaty przedstawiony w dziełach epok późniejszych – wskazuje cechy negatywne i pozytywne szlachcica Sarmaty 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje utwory epok późniejszych dokonujące rozrachunku z tradycją polskiego sarmatyzmu – porównuje sposób przedstawiania Sarmaty w różnych tekstach – ocenia postawę szlachcica Sarmaty
Nadejście oświecenia	1	<ul style="list-style-type: none"> – Jean Pierre Louis Laurent Hoüel, <i>Zdobycie Bastylki 14 lipca 1789 roku</i> – Canaletto, <i>Widok na Krakowskie Przedmieście od Strony Bramy Krakowskiej</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – nazwa epoki – ramy czasowe oświecenia – geneza epoki – najważniejsze wydarzenia epoki 	<ul style="list-style-type: none"> – zna ramy czasowe oświecenia – wyjaśnia znaczenie nazwy epoki – omawia genezę epoki – wskazuje najważniejsze wydarzenia epoki – wymienia fazy polskiego oświecenia – dostrzega różnice między oświeceniem zachodnioeuropejskim a polskim – zna najważniejsze inicjatywy kulturalne doby oświecenia w Polsce – opisuje inicjatywy kulturalne doby oświecenia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wyznacza fazy oświecenia w Polsce i łączy je z wydarzeniami historycznymi – porównuje oświecenie na zachodzie Europy do oświecenia w Polsce – analizuje obrazy przedstawiające ważne wydarzenia doby oświecenia – docenia wagę rozwoju życia kulturalnego w oświeceniowej Polsce – ocenia wpływ idei oświecenia na kształtowanie się systemu wartości i światopogląd współczesnego człowieka
Dzieło filozofów oświecenia	2	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Rozprawa o metodzie</i> Kartezjusza (fragmenty) – <i>Rozważania dotyczące rozumu ludzkiego</i> Johna Locke'a (fragmenty) – <i>O duchu praw</i> Monteskiusza (fragmenty) – <i>Listy moralne</i> Jeana Jacquesa Rousseau (fragmenty) 	<ul style="list-style-type: none"> – filozofowie oświecenia: Kartezjusz, John Locke, Monteskiusz, Jean Jacques Rousseau, Immanuel Kant, Wolter – poglądy filozofów oświeceniowych – racjonalizm, imperatyw moralny, empiryzm, sensualizm, <i>tabula rasa</i>, de- 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwiska najwybitniejszych filozofów oświecenia – wymienia najważniejsze poglądy myślicieli oświecenia – definiuje pojęcia: racjonalizm, imperatyw moralny, empiryzm, sensualizm, <i>tabula rasa</i>, deizm, ateizm, tolerancja – rozumie myśl: <i>Cogito ergo sum</i> – zna treść wiersza Zbigniewa Herberta <i>Pan Cogito a ruch myśli</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje poglądy poszczególnych filozofów oświecenia – wyjaśnia Kartezjańskie <i>Cogito ergo sum</i> – charakteryzuje koncepcję człowieka według Locke'a – opisuje koncepcję świata oraz człowieka i jego życia według Rousseau – opisuje, na czym polega istota oświecenia według Kanta

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
		<ul style="list-style-type: none"> – <i>Co to jest oświecenie</i> Immanuela Kanta (fragmenty) – <i>Wielka encyklopedia francuska</i> i jej twórcy – Denis Diderot, <i>Kubus Fatalista i jego pan</i> (fragment) – Francisco Goya, <i>Gdy rozum śpi, budzą się demony</i> 	<ul style="list-style-type: none"> izm, ateizm, tolerancja, fanatyzm, wolnomyślność – powiastka filozoficzna 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia genezę imienia bohatera wiersza – Pana Cogito – analizuje fragmenty tekstów filozoficznych – charakteryzuje poglądy myślicieli oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i interpretuje wiersz Zbigniewa Herberta – analizuje fragmenty powiastki filozoficznej Denisa Diderot – wskazuje cechy charakterystyczne powiastki filozoficznej na przykładzie <i>Kubusia Fatalisty...</i>
Jedna epoka – trzy style. Klasycyzm, rokoko, sentymentalizm	4	<ul style="list-style-type: none"> – Władysław Tatarkiewicz, <i>O znaczeniu terminu klasycyzm</i> (fragmenty) – pałac w Wersalu – Katedra św. Stanisława w Wilnie – Bertel Thorvaldsen, <i>Pomnik księcia Józefa Poniatowskiego</i> – Jacques-Louis David, <i>Przysięga Horacjuszy</i> – Adam Naruszewicz, <i>Bal lon</i> – Stanisław Lorentz, Andrzej Rottermund, <i>Klasycyzm w Polsce</i> (fragment) – Marcello Bacciarelli, <i>Portret Stanisława Augusta z klepsydrą</i> – Jean Honoré Fragonard, <i>Na huśtawce</i> – Jean-François de Troy, <i>Deklaracja miłosna</i> – pałac Sanssouci w Poczdamie 	<ul style="list-style-type: none"> – style oświeceniowej sztuki: klasycyzm, sentymentalizm, rokoko – przykłady klasycystycznej architektury, rzeźby oraz malarstwa – przykłady klasycyzmu w literaturze – oda jako gatunek literacki – przykłady sztuki rokokowej – sztuka użytkowa – przykłady stylu rokoko w literaturze – francuski i angielski styl ogrodowy – przykłady sentymentalizmu w malarstwie, architekturze, w literaturze – kontynuacje i nawiązania 	<ul style="list-style-type: none"> – zna treść wybranych wierszy – wymienia style sztuki oświecenia – wskazuje najwybitniejszych twórców – określa cechy charakterystyczne klasycyzmu, sentymentalizmu i rokoko – definiuje pojęcia: klasyczny, parodia – wskazuje cechy charakterystyczne ody jako gatunku literackiego – rozpoznaje style oświeceniowej sztuki: klasycyzm, sentymentalizm, rokoko – charakteryzuje klasycyzm, rokoko, sentymentalizm – analizuje i interpretuje poznane wiersze – charakteryzuje bohatera poezji sentymentalnej – rozpoznaje ogród w stylu francuskim i angielskim – charakteryzuje stan uczuć Julii, bohaterki <i>Nowej Heloizy</i> Jeana Jacquesa Rousseau 	<ul style="list-style-type: none"> – zna genezę nazw: klasycyzm, sentymentalizm, rokoko – porównuje tematykę i cel poezji sentymentalnej, rokokowej i klasycystycznej – charakteryzuje francuski i angielski styl ogrodowy – ocenia różne sposoby przedstawiania świata w poezji – rozpoznaje parodię – określa, na czym polega parodia – rozpoznaje nawiązania do sielanki Franciszka Karpińskiego w utworach epok późniejszych – analizuje i interpretuje wiersze Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej i Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
		<ul style="list-style-type: none"> – Franciszek Dionizy Kniaźnin: <i>Prima Aprilis, Praktyka, Kochanie</i> – François Boucher, <i>Krajobraz z młynem wodnym</i> – Jan Piotr Norblin, <i>Akwadukt w Arkadii</i> – Zygmunt Vogel, <i>Fragment ogrodu Powązki Czartoryskiej z ruinami łuku triumfalnego,</i> – Widok świątyni Sybilli w Puławach – Franciszek Karpiński: <i>Laura i Filon, Do Justyny. Tęskność na wiosnę</i> – Jean Jacques Rousseau, <i>Nowa Heloiza</i> (fragmenty) – Teresa Kostkiewiczowa, <i>Sentymentalizm</i> (fragmenty) – Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, <i>Laura i Filon</i> – Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Filon i Laura. Wersja nowa</i> 			
Ignacy Krasicki – książę poetów	1	– portret Ignacego Krasickiego	<ul style="list-style-type: none"> – biografia Ignacego Krasickiego – kalendarium twórczości – portret poety 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze fakty z życia Ignacego Krasickiego – wskazuje najważniejsze dzieła poety – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje poglądy poety – opisuje jego związek z obozem królewskim – rozumie znaczenie twórczości Ignacego Krasickiego

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
W kręgu bajek	3	<ul style="list-style-type: none"> – Jean de La Fontaine: <i>Korzyść z nauki, Pies i cień jego w wodzie</i> – Stanisław Trembecki, <i>Lew i mucha</i> – Franciszek Ksawery Dmochowski, <i>Sztuka rytmotwórcza</i> (fragment) – Ignacy Krasicki: <i>Ptaszki w klatce, Słowik i szczygieł, Dewotka, Jagnię i wilcy, Kałamarz i pióro</i> – Zbigniew Herbert, <i>Wilk i owieczka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – bajka jako gatunek literacki – geneza gatunku – bajka epigramatyczna i narracyjna – alegoryczne znaczenie bajek – morał – kontynuacje i nawiązania do bajek oświeceniowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wylicza oświeceniowych twórców bajek (La Fontaine, Trembecki, Krasicki) – omawia różnice pomiędzy pojęciami: bajka i baśń – zna treść poznanych bajek – definiuje morał – charakteryzuje bajkę jako gatunek literacki – rozpoznaje bajkę narracyjną i epigramatyczną – wyjaśnia rolę bajki w oświeceniu – analizuje i interpretuje poznane bajki – odnajduje i wyjaśnia morał zawarty w bajkach – omawia alegoryczne znaczenia poznanych bajek – określa, na czym polega dydaktyczny charakter bajek – dostrzega aktualność bajek 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje genezę bajki jako gatunku literackiego – wskazuje cechy bajki opisane we fragmencie <i>Sztuki rytmotwórczej</i> – przedstawia obraz świata i ludzi zawarty w bajkach – charakteryzuje bajkę narracyjną i epigramatyczną – rozumie różnice między pojęciami: bajka i baśń – rozpoznaje bajki i baśnie – ocenia dydaktyzm bajek – udowadnia arcyzm bajek – odróżnia w życiu codziennym postawy opisane w bajkach
„Satyra prawdę mówi”	4	<ul style="list-style-type: none"> – Ignacy Krasicki: <i>Do króla, Świat zepsuty, Pijaństwo, Żona modna</i> – Mieczysław Klimowicz, <i>Literatura oświecenia</i> (fragment o satyrach Krasickiego) – Bacciarelli, <i>Portret Stanisława Augusta Poniatowskiego</i> – William Hogarth, <i>Ulica gorzałki</i> – François Boucher, <i>Marquise de Pompadour</i> – Jan Pietrzak, <i>Wolny obywatel</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – satyra jako gatunek literacki – wybrane satyry Ignacego Krasickiego – satyra portretowa – satyra monologowa i dialogowa – przykłady satyr – pojęcia: persyflaż, cudzoziemszczyzna – kontynuacje i nawiązania 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: satyra, pointa, palinodia – wymienia rodzaje satyr – charakteryzuje satyrę jako gatunek literacki; rozpoznaje satyrę monologową i dialogową – omawia różnice między satyrą monologową a dialogową – zna treść poznanych satyr Ignacego Krasickiego – analizuje i interpretuje satyry Ignacego Krasickiego – udowadnia, przywołując odpowiednie przykłady, że utwory Krasickiego <i>Do króla, Świat zepsuty, Pijaństwo, Żona modna</i> to satyry – omawia zarzuty stawiane królowi w satyrze <i>Do króla</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę satyry w oświeceniu – wskazuje sposoby portretowania postaci – opisuje obraz świata zawarty w satyrach – określa funkcje komizmu – omawia działalność króla jako mecenasa – charakteryzuje postać króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i jego działalność – analizuje i interpretuje utwór Jana Pietrzaka <i>Wolny obywatel</i> – ocenia dydaktyzm satyr – porównuje satyrę współczesną do satyr oświeceniowych – odróżnia w życiu codziennym postawy ludzkie ośmieszane w satyrach

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
				<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze fakty z życia Stanisława Augusta Poniatowskiego – przedstawia postawy krytykowane przez Ignacego Krasickiego – interpretuje topos ojczyzny-okrętu z satyry <i>Świat zepsuty</i> – określa, na czym polega dydaktyczny charakter satyr – wskazuje przykłady komizmu w utworach – rozumie i opisuje zjawisko cudzoziemszczyzny – charakteryzuje pozytywne wzorce osobowe zawarte w satyrach 	Ignacego Krasickiego
Liryka patriotyczna	2	<ul style="list-style-type: none"> – Ignacy Krasicki, <i>Hymn do miłości ojczyzny</i> – Franciszek Karpiński, <i>Żale Sarmaty...</i> – Józef Wybicki, <i>Pieśń legionów polskich we Włoszech</i> – zdjęcie Muzeum Hymnu Narodowego w Będomnie – Zygmunt Vogel, <i>Szkoła Rycerska</i> – Jan Matejko, <i>Rejtan – Upadek Polski</i> – January Suchodolski, <i>Wjazd Henryka Dąbrowskiego na czele Legionu do Rzymu</i> – fragmenty hymnów narodowych innych krajów 	<ul style="list-style-type: none"> – ważne wydarzenia historyczne doby oświecenia (rozbiory, konfederacje, Sejm Wielki, uchwalenie Konstytucji 3 maja 1791, insurrekcja kościuszkowska) – utwory Ignacego Krasickiego, Józefa Wybickiego i Franciszka Karpińskiego o tematyce patriotycznej – geneza utworu Ignacego Krasickiego – Szkoła Rycerska – hymn jako gatunek literacki – geneza <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – Legiony Polskie we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> – zna treść poznanych utworów – wskazuje najważniejsze wydarzenia polskiego oświecenia – rozumie, na czym polega wartość patriotyzmu – opisuje Szkołę Rycerską – omawia genezę <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i>, <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> oraz <i>Żalów Sarmaty...</i> – wskazuje cechy charakterystyczne hymnu – recytuje słowa <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – omawia znaczenie Legionów Polskich we Włoszech – analizuje i interpretuje poznane utwory – porównuje słowa <i>Pieśni legionów polskich we Włoszech</i> ze słowami <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – opisuje budowę poznanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, gdzie znajduje się Muzeum Hymnu Narodowego – charakteryzuje rolę <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> w historii Polski – przedstawia stosunek poetów do utraty niepodległości – charakteryzuje działalność Szkoły Rycerskiej – porównuje postawy zaprezentowane w poznanych wierszach

Tematyka lekcji	Liczba godzin	Teksty kultury	Zakres materiału (treści)	Osiągnięcia ucznia	
				podstawowe	ponadpodstawowe
Scena teatralna	1	<ul style="list-style-type: none"> – Zbigniew Raszewski, <i>Krótką historia teatru polskiego</i> (fragment o osiemnastowiecznym teatrze) – zdjęcie Teatru na Wyspie w Parku Łazienkowskim w Warszawie 	<ul style="list-style-type: none"> – geneza Teatru Narodowego – twórcy sceny narodowej: Franciszek Zabłocki, Wojciech Bogusławski, Julian Ursyn Niemcewicz 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia genezę Teatru Narodowego – wymienia twórców sceny narodowej – określa tematykę oświeceniowych sztuk teatralnych – docenia wagę życia kulturalnego w Polsce – czyta ze zrozumieniem współczesny tekst poświęcony teatrowi oświeceniowemu 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje polski teatr oświeceniowy – rozumie i opisuje znaczenie teatru w oświeceniu – ma świadomość roli współczesnego teatru – akceptuje różnorodność funkcji pełnionych przez teatr
Zapożyczenia	2		<ul style="list-style-type: none"> – zapożyczenia z łaciny oraz z języków: niemieckiego, włoskiego, ruskich, tureckiego, francuskiego – przyczyny i źródła zapożyczeń w renesansie, baroku i oświeceniu – konsekwencje zapożyczeń 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: zapożyczenie, latynizmy – rozpoznaje zapożyczenia w tekście – wskazuje języki, które stały się źródłem zapożyczeń w renesansie, baroku i oświeceniu – wymienia przykłady zapożyczeń z różnych języków 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rodzaje zapożyczeń – opisuje konsekwencje zapożyczeń – odróżnia uzasadnione użycie zapożyczenia od nieuzasadnionego